

*Görev ve Ego Yöneliminin Sporda Ahlakтан Uzaklaşma Üzerine Etkisi Moving Away from Ethics in Sports: Duty and Ego Goal Orientations

**Tuğba Zehir¹, Serhat Turan²

¹ Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, tuba.zehir@gmail.com, 0000-0003-0687-7674

² Balıkesir Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, serhat.turan@balikesir.edu.tr, 0000-0001-6236-3825

ÖZET

Görev ve ego yöneliminin sporda ahlaktan uzaklaşmaya etkisine yönelik çalışmaların literatürde çokça yer alması ve bazı hedef yönelimlerinin sporcuları ahlaki olmayan davranışlara itebilmesi sebebiyle çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma kapsamında 489 sporcu yer almış ve "Kişisel Bilgi Formu", "Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği" ve "Sporda Ahlakтан Uzaklaşma Ölçeği" ile veriler elde edilmiştir. Verilerin analizi SPSS 25 paket programıyla gerçekleştirilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson korelasyon analizi; sporcuların görev ve ego yöneliminin sporda ahlaktan uzaklaşmayı yordamasına ilişkin ise çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda sporda görev yönelimleri ile ahlaktan uzaklaşma arasında negatif yönde düşük düzeyde; ego yönelimi ile sporda ahlaktan uzaklaşma arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca sporda ahlaktan uzaklaşmanın yordamasına ilişkin yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda görev yöneliminin sporda ahlaktan uzaklaşma üzerinde negatif yönde, ego yöneliminin ise sporda ahlaktan uzaklaşma üzerinde pozitif yönde anlamlı yordayıcı güce sahip olduğu tespit edilmiştir. Sporda ahlaktan uzaklaşmaya ait toplam varyansın %17'si hedef yönelimi ile açıklanmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda sporcuların görev yönelimiyle hareket etmelerinin sportmenliğe daha çok katkı sunduğu; ego yönelimiyle eyleme yönelmelerinin ise ahlaktan uzaklaşmalarına ve sportmenlik dışı hareket etmelerine zemin hazırladığı söylenebilmektedir. Bu sonuçta dayanarak sporda ahlak seviyesinin yükseltilebilmesi için sporcuların hedef yönelimleri görev odaklı olarak ele alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Başarı Hedefi, Ego Yönelimi, Görev Yönelimi, Sportmenlik, Ahlak.

ABSTRACT

An important study was carried out in order to determine the effect of care and ego characteristics on moving away from morality in sports, which is not widely included in the statistical literature, and that some of its goals may be based on unregistered behavior of athletes. The relational scanning model, one of the best research methods, was used in the study. Within the scope of the study, 489 athletes took part and data regarding the "Personal Information Form", "Duty and Ego Orientation in Sports Scale" and "Immortality in Sports Scale" were obtained. Data analysis was carried out with the SPSS 25 package program. Pearson distribution analysis to determine the balance between variables; Multiple regression analysis was used to determine whether athletes' duties and egos predict the lack of morality in sports. As a result of the analysis, negative aspects between task characteristics and moving away from balance in sports are low; It has been determined that there are positive, moderately significant relationships between ego ratios and immortality in sports. In addition, as a result of the multiple cross-regression analysis performed on the prediction of moving away from morality in sports, it was determined that their duties had a negative significant predictive power on moving away from morality in sports, and showing ego had a positive significant predictive power on moving away from morality in sports. 17% of the total variance in moving away from morality in sports is explained by the target. The information obtained contributes more to sportsmanship when athletes act according to their duties; Their tendency to take action with their ego characteristics may lead them to move away from morality and act unsportsmanlike. Based on this endurance, the target efforts of the athletes are handled in a task-oriented manner in order to raise the level of morality in sports.

Keywords: Achievement Goal, Ego Orientation, Task Orientation, Sportsmanship, Morality.

Citation: Zehir, T., & Turan, S. (2024). Görev ve Ego Yöneliminin Sporda Ahlakтан Uzaklaşma Üzerine Etkisi, *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 6(3), 278-283.

Gönderme Tarihi/Received Date:
08.07.2024

Kabul Tarihi/Accepted Date:
14.08.2024

Yayımlanma Tarihi/Published Online:
30.09.2024

<https://doi.org/10.56639/jsar.1512037>

****Corresponding author:**
tuba.zehir@gmail.com

*Bu çalışma Doç. Dr. Serhat TURAN danışmanlığında Tuğba ZEHİR tarafından 11/01/2024 tarihinde tamamlanan "Görev ve Ego Yöneliminin Sporda Ahlakтан Uzaklaşma Üzerine Etkisi" başlıklı ve 123456 tez no'lu yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

GİRİŞ

Spor alanlarında spor paydaşlarının ahlaka uygun olmayan davranışları, sportmenlik ruhuna zarar vermekle birlikte bu ahlaki ihlaller her geçen gün artmaktadır. Bu ahlaki ihlaller, kimi zaman hakeme, kimi zaman rakibe, kimi zaman da rakip taraftara yönelik gerçekleştirilmektedir. Değerlerin içselleştirildiği bir alan olarak sporda, bu davranışların görülme sıklığının artması ise sporun ruhuna zarar vermektedir. Sporun ruhunu zedeleyen, sportmenlik duygusunu körelten ve sporu amacı kendi içerisinde olan bir eylem çemberinden çıkaran bu davranışlar çeşitli sebeplere dayanarak gerçekleştirilmektedir. Bu çalışma ile spor alanlarında hedef yönelimlerinin spor ahlakına olan etkileri ortaya konularak sportmenlik alanının daha da aydınlatılması amaçlanmaktadır.

Hedef yönelimi teorisi, motivasyon ve spor ilişkisinin araştırıldığı çalışmalarda çokça kullanılan teorilerden biridir (Roberts & Walker, 2020). Hedef yönelim teorisi bireyi, eylemi gerçekleştirmeye iten sebeplerin neler olduğuna odaklanmaktadır (Monteiro vd., 2018). Bu noktadan hareketle temelde iki etken sebebiyle bireylerin bir eyleme yöneldiğini vurgulamaktadır. Bu iki yönelimi ise görev ve ego yönelimi olarak açıklamaktadır. Görev yönelimi, görevde ustalaşıldığında kişinin başarıya ulaştığına inanmasıyla birlikte bilgi veya becerisini artırmasını ifade etmektedir. Ego yönelimi ise başarının ancak diğerlerini yendiğinde elde edilebileceğini dolayısıyla da diğerlerine üstünlük kurulması fikrine dayandığını vurgulamaktadır (Duda & Nicholls, 1992). Gençler üzerine yapılan araştırmalarda yüksek ego ve yüksek görev yöneliminin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal kalıplarla ilişkili olduğu bulunmuştur (Papaioannou vd., 2008).

Ağırlıklı olarak görev yönelimine sahip olan sporcular, daha çok spordan keyif alma ve başarılı olma adına daha fazla çalışmayla ilişkilendirilmektedir (Whitehead & Duda, 1998). Böylece bu sporcuların gelecekteki başarıya yönelik beklentileri artmakta (Duda, 1997), duyguları (Weiner, 2012), özyeterliği (Graham vd., 2002), performansı (Bond, Biddle & Ntoumanis, 2001) ve sabrı (Hanrahan, Cerin & Hartel, 2003) olumlu yönde etkilenmektedir. Bu sebeple görev odaklı sporcuların başarısızlık durumu karşısında ısrarcı olmaları, çaba göstermeleri, zorlu görevleri tercih etmeleri, kişisel gelişimlerine odaklanmaları daha olası görülmektedir (Bortoli vd., 2009).

Ego yönelimine sahip sporcular iş birliğinden ziyade sosyal karşılaştırmaları daha çok önemsemekte, rekabeti daha çok benimsemekte ve normatif temelli değerlendirmeyi tercih etmektedir. Performans sonuçları, beceri gelişimi ve çabadan çok daha önemli görülmesi sebebiyle hatalar kabul edilmez ve düşük performans sonucunda eleştirilir ya da cezalandırılırlar. Nitekim ego yöneliminin tatminsizlik, motivasyon eksikliği, görevden kaçma ve azalan çabayla ilişkilendirildiği görülmektedir (Ntoumanis & Biddle, 1999). Dolayısıyla ego yönelimi sebebiyle başarılı olma arzusuyla diğerlerinden üstün olmaya çalışan sporcunun ne pahasına olursa olsun kazanma anlayışıyla davranışlarını gerçekleştirmesi söz konusu olabilmektedir. Bu durumda da sporda ahlaka uygun olmayan eylemlerin görülme sıklığı artırmakta dolayısıyla sporcu ahlaktan uzaklaşabilmektedir.

Ahlaktan uzaklaşma, sporcunun onaylanmayan bir davranışı sonucunda meydana gelebilecek suçluluk ve utanç gibi duygularla birlikte bilişsel açıdan çelişki gibi görünen düşüncelerin de üstesinden gelinmesini sağlayan kendini düzenleme sürecidir (Çiftçi & Ballıkaya, 2023; Bandura, 2002). Sporda ahlaktan uzaklaşmaya yönelik çalışmalar literatürde yer alsada (Kaya vd., 2023; Turan, 2021; Turan, 2020; Eroğlu vd., 2020) başarı hedeflerinin sporda ahlaktan uzaklaşmaya etkisini inceleyen çalışmalar oldukça azdır (Cifci & Ballıkaya, 2023; Işım vd., 2015). Ahlak ve başarı hedeflerinin konu edildiği bazı çalışmalarda antisosyal davranışların belirleyici unsurlarından biri olarak sporcuların başarı hedefleri gösterilmektedir (Gentile vd., 2022; Shields vd., 2018). Benzer şekilde Duda ve vd. (1991), ego yönelimine sahip sporcuların diğerlerinden daha başarılı olmak adına hile yapma gibi davranışlara yönelebildiklerini ancak görev yönelimli bireylerde bu davranışların çok daha az görülebileceğini ifade etmektedir. Bu noktadan hareketle görev ve ego yöneliminin sporda ahlaktan uzaklaşma üzerine etkisinin ne olduğu merak edilmiş ve çalışma bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli: Çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelinde amaç değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmaktır (Karasar, 2020).

Araştırma Grubu: Araştırmanın evrenini ülkemizde spor yapan bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleminde ise 489 sporcu yer almaktadır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004) evreni 100 milyon olan bir araştırma grubu için $\alpha=0.05$ anlamlılık ve %5 hata payı ile örneklemin 384 olmasının yeterli olacağını belirtmektedir. Bu sebeple örneklemin evreni temsil etme konusunda yeterli bir sayıya sahiptir.

Veri Toplama Teknikleri ve Araçları: Veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu, üç kısımdan oluşmaktadır. Bu üç kısım, “Kişisel Bilgi formu”, “Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği” ve “Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Ölçeği” şeklindedir.

Kişisel Bilgi Forumu: Katılımcıların demografik özelliklerini tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan form, “yaş, cinsiyet, milli sporcu olma, geçimini yalnızca spordan temin etme, sporculuk süresi ve eğitim durumu” olmak üzere altı değişkenden oluşmaktadır. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılar Ait Bilgiler

	\bar{x}	ss
Yaş	22.30	4.86
Cinsiyet	n	%
<i>Kadın</i>	195	39.9
<i>Erkek</i>	294	60.1
Milli Sporcu		
<i>Evet</i>	203	41.5
<i>Hayır</i>	286	58.5
Geçimin Spordan Sağlanması		
<i>Evet</i>	199	40.7
<i>Hayır</i>	290	59.3
Sporculuk Süresi		
<i>0-5 yıl</i>	84	17.2
<i>6-10 yıl</i>	224	45.8
<i>11-15 yıl</i>	134	27.4
<i>16-20 yıl</i>	26	5.3
<i>21-25 yıl</i>	21	4.3
Eğitim Durumu		
<i>Lise</i>	137	28.0
<i>Ön Lisans</i>	46	9.4
<i>Lisans</i>	292	59.7
<i>Lisansüstü</i>	14	2.9
Toplam	489	100.0

Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği (SGEYÖ): Duda (1992) tarafından geliştirilmiş ve Türkçe’ye Toros (2004) tarafından “Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği” (SGEYÖ) olarak uyarlanmıştır. SGEYÖ; ego yönelimi ve görev yönelimi olmak üzere iki

boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 5'li Likert tipindedir ve 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin kendisine ait Croanbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları; görev yönelimi için .87, ego yönelimi için .85 ve ölçeğin tümü için .86 olarak bulunmuştur. Model olarak doğruluğunu belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve χ^2/sd değeri 4.15, RMSEA değeri 0.08, SRMR değeri 0.06, CFI değeri 0.94 ve TLI değeri 0.92 bulunmuştur. Elde edilen bu değerlere bakılarak ölçeğin geçerli olduğu söylenebilmektedir. DFA'dan sonra Croanbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve görev yönelimi boyutunda .90, ego yönelimi boyutunda .82 ve ölçeğin geneli için ise .84 olarak tespit edilmiştir. Sonuçlara göre ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilmektedir (George & Mallery, 2003).

Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Ölçeği: Ölçek Boardley ve Kavussanu (2008), tarafından geliştirilmiş ve Gürpınar (2015), tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçeğin amacı sporcuların ahlaktan uzaklaşma algılarını ölçmektir. Ölçek 7'li Likert tipindedir ve 8 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınan puan fazla olması sporcuların ahlaktan daha fazla uzaklaştığını göstermektedir. Ölçeğin kendisine ait Croanbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı .78 olarak bulunmuştur. Model olarak doğruluğunu test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiş ve analiz sonucunda; χ^2/sd değeri 3.18, RMSEA değeri 0.07, SRMR değeri 0.03, CFI değeri 0.97 ve TLI değeri .95 elde edilmiştir. Bu değerlere bakarak ölçeğin geçerli olduğu söylenebilmektedir. DFA'dan sonra Croanbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı .84 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen iç tutarlılık katsayısının güvenilir olduğu söylenebilmektedir (George & Mallery, 2003)

Araştırmaya katılan sporcuların görev yönelimleri, ego yönelimleri ve ahlaktan uzaklaşma düzeylerine ait elde edilen skorlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Kullanılan Ölçeklerden Elde Edilen Ortalama Puanlar

Ölçekler	N	Min.	Mak.	Ortalama	SS
Görev Yönelimi	489	1	5	4.03	.69
Ego Yönelimi	489	1	5	3.59	.84
Ahlaktan Uzaklaşma	489	1	7	3.10	1.20

Verilerin Analizi: Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen veriler IBM SPSS 25 paket program kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen verileri analiz ederken standart sapma, aritmetik ortalama ve yüzdelik oranlar kullanılmıştır. Ölçeklere ait çarpıklık ve basıklık değerleri analiz edilmiş ve değerler Tablo 3'de sunulmuştur. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin -2 ile +2 arasında olması sebebiyle verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir (George & Mallery, 2003). Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için pearson korelasyon analizi; sporcuların görev ve ego yöneliminin sporda ahlaktan uzaklaşmayı yordamasına ilişkin ise çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Tespit edilen bulgular %95 güven aralığı ve .05 anlamlılık düzeyi referans alınarak bulunmuştur.

Tablo 3. Normallik Varsayımına İlişkin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri

	N	Çarpıklık	Çarpıklık Std. Hata	Basıklık	Basıklık Std. Hata
Ego	489	-1.086	.110	1.535	.220
Görev	489	-.266	.110	-.677	.220
Ego ve Görev	489	-1.141	.110	1.616	.220
Ahlaktan Uzaklaşma	489	.616	.110	.564	.220

Araştırma Yayın Etiği: Araştırmanın yapılabilmesi için Balıkesir Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulundan (Tarih: 24.02.2023, no: 2023/01) onay alınarak bu çalışmasının yürütülmesinin etik kurallara uygun olduğu belirlenmiştir.

BULGULAR

Bu kısımda görev ego yöneliminin sporda ahlaktan uzaklaşmayla olan ilişkisi ve görev ve ego yöneliminin sporda ahlaktan uzaklaşmayı ne kadar açıkladığına dair bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Hedef Yönelimleri ile Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Arasındaki İlişki Sonuçları

	Sporda Ahlaktan Uzaklaşma	
	r	p
Görev Yönelimi	-.109*	.016
Ego Yönelimi	.362**	.000

Tablo 4'teki "Pearson korelasyon" analizi sonuçlarına göre katılımcıların görev yönelimleri ile sporda ahlaktan uzaklaşma arasında ($r=-.109$; $p=.016$) negatif yönde düşük düzeyde ego yönelimi ile sporda ahlaktan uzaklaşma arasında ($r=.362$; $p=.000$) pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5'te sporda ahlaktan uzaklaşmanın yordanmasına ilişkin yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda regresyon modelinin istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise görev yönelimi ($\beta=-.199$; $t=-4.690$; $p=.000$) sporda ahlaktan uzaklaşma üzerinde negatif yönde, ego yöneliminin

ise ($\beta=,406$; $t=9,568$; $p=,000$) sporda ahlaktan uzaklaşma üzerinde pozitif yönde anlamlı yordayıcı güce sahip olduğu tespit edilmiştir. Sporda ahlaktan uzaklaşmaya ait toplam varyansın %17'sinin hedef yönelimi ile açıklandığı ifade edilebilir.

Tablo 5. Sporda Ahlakdan Uzaklaşmanın Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	Std. Hata	β	t	p
Sabit	2.620	.319	---	8.203	.000
Görev Yönelimi	-.344	.073	-.199	-4.690	.000
Ego Yönelimi	.520	.054	.406	9.568	.000

R= .41 $R^2_{adj}= .17$
 $F_{(2,486)} = 49.218$ $p= .000$

Bağımlı değişken=Sporda ahlaktan uzaklaşma

Yöntem: Enter

TARTIŞMA ve SONUÇ

Sporcuların görev ve ego yönelimlerinin sporda ahlaktan uzaklaşma düzeylerine olan etkisine yönelik olarak gerçekleştirilen bu çalışmada elde edilen bulgular literatürde yer alan benzer çalışmalar ile karşılaştırılmış ve sonuçlar yorumlanmıştır.

Araştırma sonucunda sporcuların görev yönelimleri ile sporda ahlaktan uzaklaşma düzeyleri arasında negatif yönde düşük düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç doğrultusunda görev yönelimi ile hareket eden sporcuların spor müsabakalarında daha sportmen tavırlar sergiledikleri ifade edilebilmektedir. Dolayısıyla saygı, erdem, disiplin, hoşgörü, paylaşma ve sportmenlik gibi değerlerin spor alanlarında daha fazla sergileneceği düşünülmektedir. Araştırmanın diğer bir bulgusu olarak ego yönelimi ile sporda ahlaktan uzaklaşma skorları arasında pozitif yönde orta düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç ise ego yönelimine sahip olma düzeyleri arttıkça sporda ahlaktan uzaklaşma düzeylerinin de arttığını göstermektedir. Dolayısıyla bu durum spor alanlarında; ne pahasına olursa olsun kazanma, rakibi düşman gibi görme, yarışma severlik, şiddet ve saldırganlık gibi olumsuz davranışların daha yaygın bir şekilde görülmesine etki edebilecektir. Araştırmanın son bulgusunda ise hedef yönelimlerinin sporda ahlaktan uzaklaşmanın %17'sini açıkladığı tespit edilmiştir.

Literatür incelendiğinde görev yönelimli sporcuların stresle başa çıkma skorları ego yönelimli sporculara göre daha yüksek bulunmuştur. Bu durum ego yönelimli sporcuların ahlaka uygun olmayan davranışları daha kolay bir şekilde sergileyebileceklerini akla getirmektedir (Çavdarlı, 2013). Başka bir çalışmada ise görev yönelimli sporcuların olumlu başa çıkma stratejilerini daha fazla kullandıkları ifade edilmiştir (Kristiansen vd., 2008). Değerler ile hedef yönelimleri arasında ilişkinin araştırıldığı çalışmada ahlak değeri ile görev yönelimi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunurken; ego yöneliminin statü değeriyle anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Aynı çalışmada yarışma severliği ve hileyi benimsemek ve ego yönelimi arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlara dayanarak ahlaki değerlere önem veren sporcuların görev yönelimli oldukları; hileyi benimseyen ve ahlaki değerlerden uzaklaşan sporcuların ise ego yönelimli oldukları söylenebilmektedir (Çiftçi Tongo, 2020). Ego yönelimli hedeflere sahip olan sporcuların ahlaki karar alma tutumlarının olumsuz olabilmekte ve bu durum sporcuyla hileye ve yarışma severliğe yönlendirebilmektedir (Palou vd., 2013). Lee vd. (2008), çalışmasında ego yöneliminin antisosyal tutumlar üzerinde kısmen aracılık etkisinin olduğunu belirlemişlerdir. Türksöy Işım ve arkadaşları (2019) yetişkin amatör futbolcular üzerinde yapmış oldukları çalışmada ahlaktan uzaklaşma ile güdusel iklim arasındaki ilişkiyi araştırmışlar ve çalışma sonucunda performans iklimi ile ahlaktan uzaklaşma arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit ederken; ustalık iklimi ile negatif yönde düşük düzeyde bir ilişkinin olduğunu bulmuşlardır. Dolayısıyla rakibini yenmeye odaklanan sporcuların yarışma ruhuna zarar verecek davranışları yapma eğiliminin daha fazla olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan bazı diğer çalışmalarda da sporcuların algıladıkları performans ikliminin sporda ahlaka uygun olmayan davranışları artırdığı belirlenmiştir (Boardley & Kavussanu, 2009; Gutierrez & Ruiz 2009; Miller, Roberts & Ommundsen, 2005). Sonuç olarak yapılan çalışmaların araştırma bulgularımızı destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

Sporcuların farklı hedef yönelimlerinin davranışlara yön vermesinden dolayı olumsuz davranışları azaltacak ve olumlu davranışları artıracak deneysel çalışmaların sonuçları gözlemlenebilir. Bu doğrultuda ego yönelimine sahip olan sporculara yönelik eğitim modülleri tasarlanabilir. Ayrıca çalışma nitel boyutta ele alınarak daha derin bir şekilde sorunun sebepleri ortaya konulabilir.

Kaynaklar

- Akıllı, H., Kemahlı, F., Okudan, K. & Polat, F. (2008). Ekolojik ayak izinin kavramsal içeriği ve Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde bireysel ekolojik ayak izi hesaplaması, *Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(15), 21-35.
- Bandura, A. (2002). Selective moral disengagement in the exercise of moral agency. *Journal of Moral Education*, 31(2), 101-119. <https://doi.org/10.1080/0305724022014322>
- Boardley, I. D., & Kavussanu, M. (2008). The moral disengagement in sport scale - Short. *Journal of Sports Sciences*, 26(14), 1507-1517.
- Boardley, I.D., & Kavussanu, M. (2009). The influence of social variables and moral disengagement on prosocial and antisocial behaviours in field hockey and netball. *Journal of Sports Sciences*, 27(8), 843-854
- Bond, K. A., Biddle, S.J., & Ntoumanis, N. (2001). Self-efficacy and causal attribution in female golfers. *International Journal of Sport Psychology*, 32(3), 243-256.

- Bortoli, L., Bertollo, M., & Robazza, C. (2009). Dispositional goal orientations, motivational climate, and psychobiosocial states in youth sport. *Personality and Individual Differences*, 47(1), 18–24. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.01.042>
- Cifci, F., & Ballikaya, E. (2023). Role of female handball athletes' perfectionism and achievement goals in determining the moral disengagement. *Journal of ROL Sport Sciences*, 4(1), 51–65. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7739739>
- Çiftci Tongo, G. (2020). *Sporda değerler, hedef yönelimleri ve ahlaki karar alma tutumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Antalya.
- Çavdarlı, Ş. (2013). *Liseli sporcularda görev ve ego yönelimleri ile sporda stresle başa çıkma stratejileri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Mersin.
- Duda, J. L. (1992). *Motivation in sport settings: A goal perspective approach*. In G. C. Roberts (Ed.), *Motivation in sport and exercise* (pp. 57-91). Human Kinetics.
- Duda, J. L. (1997). *Goal perspective theory: critical concepts and tenets*. In *Innovations in sport psychology: Linking theory and practice*, Proceedings of the International Society of Sport Psychology IX World Congress of Sport Psychology, Israel: ISSP.
- Duda, J. L., & Nicholls, J. G. (1992). Dimensions of achievement motivation in schoolwork and sport. *Journal of educational psychology*, 84(3), 290.
- Duda, J.L., Olson, L.K., & Templin, T.J. (1991). The relationship of task and ego orientation to sportsmanship attitudes and the perceived legitimacy of injurious acts. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62(1), 79-87. <https://doi.org/10.1080/02701367.1991.10607522>
- Eroğlu, O., Ünveren, A., Ayna, Ç., & Müftüoğlu, N. E. (2020). Spor bilimleri fakültesindeki öğrencilerin sporda zihinsel dayanıklılık ve sporda ahlaktan uzaklaşma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 100-110.
- Hanrahan, S., Cerin, E., & Hartel, C. (2003). Achievement goal orientations, attributional style, and motivational climate as predictors of performance and persistence. RonJon Publishing: Dexton, Tex.
- Gentile, A., Milovanovic, I., Pišot, S., Bianco, A., & Lavanco, G. (2022). Moral disengagement in youth athletes: a narrative review. *In Journal of Functional Morphology and Kinesiology*, 7(2). MDPI. <https://doi.org/10.3390/jfmk7020033>
- George, D., & Mallery, P., (2003). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*, 11.0 Update (4th Ed.), Allyn and Bacon, Boston.
- Graham, T. R., Kowalski, K. C., & Crocker, P. R. E. (2002). The contributions of goal characteristics and causal attributions to emotional experience in youth sport participants. *In Psychology of Sport and Exercise*, 3(4), 273-291. www.elsevier.com/locate/psychsport
- Gutierrez, M., & Ruiz, L.M. (2009). Perceived motivational climate, sportsmanship, and students' attitudes toward physical education classes and teachers. *Perceptual and Motor Skills*, 108(1), 308-326.
- Gürpınar, B. (2015). Sporda ahlaktan uzaklaşma ölçeği kısa formunun Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1), 57-64.
- Işım, A. T., Güvendi, B., & Toros, T. (2015). Amatör lig futbolcularında sporda ahlaktan uzaklaşma, güdül iklim ve karar verme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(1), 54-62.
- Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi* (35. Baskı), Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kaya, D. G., Ayan, B. N., & Ocak, Y. (2023). Amatör futbolcuların sporda ahlaktan uzaklaşma ile spor duygu durumlarının incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(3), 1139-1149.
- Kristiansen, E., Roberts, G. C., & Abrahamsen, F. E. (2008). Achievement involvement and stress coping in elite wrestling. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 18(4), 526–538. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2007.00646.x>
- Lee, M. J., Whitehead, J., Ntoumanis, N., & Hatzigeorgiadis, A. (2008). Relationships Among Values, Achievement Orientations, and Attitudes in Youth Sport. *In Journal of Sport and Exercise Psychology*, 30(5), 588-610.
- Miller, B.W., Roberts, G.C., & Ommundsen, Y. (2005). Effect of perceived motivational climate on moral functioning, team moral atmosphere perceptions, and the legitimacy of intentionally injurious acts among competitive youth football players. *Psychology of Sport and Exercise*, 6(4), 461-477.
- Monteiro, D., Teixeira, D. S., Travassos, B., Duarte-Mendes, P., Moutão, J., Machado, S., & Cid, L. (2018). Perceived effort in football athletes: The role of achievement goal theory and self-determination theory. *Frontiers in Psychology*, 9,1575. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01575>
- Ntoumanis, N., & Biddle, S. J. H. (1999). Affect and achievement goals in physical activity: A meta-analysis. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 9(6), 315–332. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.1999.tb00253.x>
- Palou, P., Ponseti, F. J., Cruz, J., Vidal, J., Cantallops, J., Borràs, P. A., & Garcia-Mas, A. (2013). Acceptance of gamesmanship and cheating in young competitive athletes in relation to the motivational climate generated by parents and coaches. *Perceptual and Motor Skills*, 117(1), 290–303. <https://doi.org/10.2466/10.30.PMS.117x14z9>
- Papaioannou, A. G., Ampatzoglou, G., Kalogiannis, P., & Sagovits, A. (2008). Social agents, achievement goals, satisfaction and academic achievement in youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 9(2), 122–141. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2007.02.003>
- Roberts, G. C., & Nerstad, C. G. (2020). *Motivation: achievement goal theory in sport and physical activity*. In *The Routledge international encyclopedia of sport and exercise psychology* (pp. 322-341). Routledge.
- Shields, D. L., Funk, C. D., & Bredemeier, B. L. (2018). Relationships among moral and contesting variables and prosocial and antisocial behavior in sport. *Journal of Moral Education*, 47(1), 17–33. <https://doi.org/10.1080/03057240.2017.1350149>

- Toros, T. (2004). Sporda görev ve ego yönelim ölçeği -SGEYÖ-" nın Türk sporcuları için güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 15(3), 155-166.
- Turan, S. (2021). Geç ergenlik dönemi: Ahlaki uzaklaşma. *Sportive*, 4(2), 1-11.
- Turan, S. (2020). Okul sporlarına katılan ortaöğretim öğrencilerinin sporda ahlaktan uzaklaşma durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(1), 8-19.
- Türksoy Işım, A., Güvendi, B., & Toros, T. (2019). Amatör lig futbolcularında sporda ahlaktan uzaklaşma, güdüsel iklim ve karar verme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(1), 54-62.
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S., (2004). SPSS Uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Weiner, B. (2012). *An attributional theory of motivation and emotion*. Springer Science & Business Media.
- Whitehead, J., & Duda, J. (1998). *Measurement of goal perspectives in the physical domain. In Advances in sport and exercise psychology measurement* (pp. 21-48). Fitness Information Technology.